

Schrijfadvieszen

De bijsluiters bevat vaste onderdelen in een vaste volgorde en soms ook verplichte tekstgedeelten. Toch is er daarnaast zeker ruimte om de bijsluiters begrijpelijker te maken aan de hand van de onderstaande schrijfadvisen.

Let op: houd ook rekening met de andere tips uit de *Toolkit voor een begrijpelijke bijsluiters* op de website van het CBG!

	Wat moet je je altijd eerst realiseren?
Doel	Bepaal wat het doel is van de tekst(delen) die je gaat (her)schrijven. Beantwoord hiervoor voor jezelf vragen als: <i>‘Wat wil ik bereiken?’</i> En: <i>‘Wat moet de lezer doen na het lezen van de tekst?’</i> .
Doelgroep	Bepaal de doelgroep van je tekst. Het is belangrijk om de doelgroep in gedachten te houden bij het (her)schrijven van je tekst, want je schrijft voor de lezer en niet voor jezelf.
Vragen en antwoorden	Bedenk welke vragen je lezer kan hebben bij het lezen van je tekst. En geef hierop antwoord. Of bij het herschrijven van een tekst: kijk of je tekst antwoord geeft op de vragen die de lezer kan hebben. Ontbreken er één of meerdere antwoorden? Voeg deze dan toe aan je tekst. Let op: dit kan soms zelfs betekenen dat niet alleen de bijsluiters, maar ook de samenvatting van productkenmerken voor de zorgverlener (de SmPC) moet worden aangevuld, als het daar nog niet (voldoende) in beschreven is.

	Lay-out, zinnen en woorden
Tussenkopjes of witregels	De bijsluiters bevat vaste onderdelen in een vaste volgorde. Gebruik daarbinnen zo nodig tussenkopjes. Dat helpt als de lezer de tekst wil scannen. Hij of zij kan dan eenvoudig zien waar relevantie informatie te vinden is. Hoe bepaal je wat de tussenkopjes zijn? Denk bijvoorbeeld aan welke vragen je lezer heeft bij het lezen van je tekst. Je kunt ook witregels gebruiken zodat duidelijk is wat bij wat hoort.
Opsommingen	Geef overzicht aan je tekst door opsommingen weer te geven als lijst - dus onder elkaar, met streepjes of bullets - en niet als lopende tekst.
Geen vet , <i>cursief</i> <u>onderstreping</u> of HOOFDLETTERS	Gebruik geen vet en <i>cursief</i> om informatie te benadrukken. Gebruik geen <u>onderstreping</u> en geen HOOFDLETTERS. Gebruik kaders alleen voor illustraties. Hoe benadruk je dan wel iets belangrijks? - Door slim gebruik te maken van tussenkopjes of witregels. - Door belangrijke informatie vooraan te noemen. Verstop het niet in het midden of aan het einde.
Korte teksten	Schrijf kort en bondig. Een letterlijke vertaling van een Engelse bijsluitertekst wil nog wel eens langer zijn dan nodig. Bedenk of je hetzelfde ook korter in het Nederlands kunt zeggen.
Korte zinnen	Houd zinnen kort. Lukt gemiddeld minder dan 15 woorden per zin? Tip: vervang eens een zin die begint met ‘als’ of ‘indien’, door een vraag +

	antwoord. Bijvoorbeeld: <i>'Heeft u nog vragen? Neem dan contact op met uw arts of apotheker.'</i> en niet <i>'Als u nog vragen heeft, neem dan contact op met uw arts of apotheker.'</i>
Actieve zinnen	Schrijf zinnen met zo weinig mogelijk hulpwerkwoorden (zoals: zijn, hebben, worden, kunnen, zullen). Dit zorgt voor korte, 'actieve' zinnen. Bijvoorbeeld: <i>'Neem dit middel gelijktijdig in met de maaltijd'</i> , en niet: <i>'Dit middel dient gelijktijdig te worden ingenomen met de maaltijd.'</i>
Instructies en adviezen	Schrijf instructies in de gebiedende wijs. Licht instructies en adviezen toe. Zie ook het voorbeeld hierboven.
Veelgebruikte woorden	Gebruik in je tekst woorden die veel gebruikt worden in onze (spreek)taal. Gek genoeg is dit soms wel even wennen. Blijf bedenken voor wie je schrijft en wat je met je tekst wilt bereiken. Dan doe je het vanzelf al meer.
Concrete woorden	Maak je tekst duidelijk door concrete woorden te gebruiken. En schrijf afkortingen volledig uit.
Consequente woordkeus	Wees consequent in je taalgebruik. Gebruik steeds dezelfde woorden, dit zorgt voor herkenning en begrip bij de lezer van je tekst.

	Let in de bijsluiter ook hierop:	
Spreek de lezer aan	Schrijf niet over de lezer, maar spreek in plaats daarvan de lezer aan. Als je schrijft waarvoor een medicijn bedoeld is, doe je dat dus anders in de bijsluiter dan in de tekst die voor de zorgverlener bedoeld is.	
Geen vaktaal of formele taal	Vermijdt vaktaal en formele taal. Vervang onnodige medische termen. Als medische termen nodig zijn, geef dan ook een alledaagse omschrijving. Of beschrijf wat iemand merkt van een (bij)werking. Zie ook de <i>Patiëntvriendelijke termenlijst</i> van het CBG.	
Vervang waar mogelijk de merk- of stofnaam	De merknaam en de stofnaam zijn vaak lang en ingewikkeld. Lezers 'struikelen' daar dan over. Schrijf in plaats daarvan liever 'dit medicijn' of 'dit middel'. (Dat geldt natuurlijk niet voor onderdelen van de bijsluiter waar de merk- of stofnaam genoemd móet worden!)	
Getallen	Advies	Voorbeelden
	Schrijf hele getallen in cijfers	2 tabletten
	Schrijf kwart(en) in letters	een kwart tablet 1 en driekwart tablet
	Schrijf halve getallen in letters	een halve tablet anderhalve tablet
	Schrijf komma getallen in cijfers. Uitzonderingen zijn: 0,25 (een kwart), 0,5 (een halve) en 0,75 (anderhalf)	0,1 milliliter 0,6 milligram
	Schrijf getallen die gerelateerd zijn aan millimeters, milligrammen of grammen in cijfers, zodat dit consistent is met de bijv. een maatbeker	0,75 milliliter

Gebruikte bronnen

- Goddijn, S., Horen, F, van, Leenders, I., Molenaar, I. en Visser, W. (2011). *De taal van mr. Jip van Harten en dr. Janneke Bavelinck*. Den Haag: SDU Uitgever.
- Pander Maat, H., Lentz, L. & Andriesen, S. (2008). Schrijfadviezen voor de geneesmiddelenbijsluiter. (Rapport). Universiteit Utrecht.
- Richtlijn voor het opstellen van begrijpelijke etiketteksten. (2018). Stichting Health Base 2018.